Małgorzata Gasz
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

REALIZACJA KONWERGENCYJNEGO KRYTERIUM DEFICYTU BUDŻETOWEGO W WARUNKACH KRYZYSU

Wstęp

Wielkość deficytu budżetowego stanowi o wiarygodności danego kraju na arenie międzynarodowej oraz jego atrakcyjności inwestycyjnej. Lepszą pozycją w rankingach zajmują kraje, w których poziom deficytu jest relatywnie niski, w przeciwieństwie do gospodarek o utrzymującym się wysokim poziomie deficytu budżetowego. Negatywnym następstwem nadmiernego deficytu jest ryzyko pojawienia się inflacjogennego popytu, podwyżka stóp procentowych, a w efekcie wzrost kosztów obsługi zadłużenia, ograniczenie środków na cele rozwojowe oraz dalsze spowalnianie tempa wzrostu (Orłowski 2004, s. 72). Stąd władzom poszczególnych państw zależy szczególnie na utrzymaniu relatywnie niskiego poziomu deficytu.

1. Reguły stabilności systemu finansów publicznych w Polsce

Dyskusja na temat kierunków polityki fiskalnej podejmowana jest w Polsce od lat. Szczególnego znaczenia temat ten nabrał wraz z przystąpieniem Polski do struktur Unii Europejskiej oraz uczestnictwem w procesie budowy Europejskiej Unii Gospodarczej i Walutowej, której następstwem jest zobowiązanie do przyjęcia przez Polskę wspólnej europejskiej waluty. Monitorowanie poziomu deficytu budżetowego stało się szczególnie istotne w warunkach ogólnoświatowego kryzysu gospodarczego.

Członkostwo w grupie krajów, które przyjęły euro, jako obowiązującą walutę, uwarunkowane jest spełnieniem tzw. kryteriów konwergencji określonych w traktacie z Maastricht. Celem konwergencji nominalnej jest stworzenie i sprawne funkcjonowanie Unii Gospodarczej i Walutowej poprzez regulowanie kryteriów makroekonomicznych dotyczących: stabilności cen, finansów publicznych, kur-

sów wymiany walut oraz długookresowych stóp procentowych. Obok spełnienia warunków konwergencji nominalnej, istotne znaczenie w okresie poprzedzającym przystąpienie Polski do strefy euro ma jednocześnie realizacja konwergencji w wymiarze realnym. Jej wyrazem jest dążenie do osiągnięcia trwałego strukturalnego podobieństwa gospodarki polskiej i krajów strefy euro, jak również synchronizacja cykli koniunkturalnych.

Jakościowym kryterium oceny polityki fiskalnej jest zwykle saldo finansów publicznych. Wraz z długiem publicznym wielkości te dają obraz ogólnej kondycji finansów publicznych oraz świadczą o mniej lub bardziej odpowiedzialnej polityce fiskalnej stosowanej w danym kraju. Deficyt budżetowy rozumiany jako nadwyżka wydatków nad dochodami budżetu państwa jest zjawiskiem zdecydowanie częściej występującym w światowych systemach fiskalnych niż nadwyżka budżetowa. Kwestia dopuszczalnej wysokości deficytu budżetowego uregulowana jest zarówno w polskim, jak i unijnym prawodawstwie i opiera się na określonych regułach fiskalnych. Jedno kryterium z kryteriów konwergencji określa górny limit deficytu budżetowego dla krajów strefy euro na poziomie 3% PKB. Przekroczenie tego limitu rodzi określone sankcje przewidziane w unijnym Pakcie na rzecz stabilności i wzrostu. Z kolei polska reguła konstytucyjna stanowi, że nie jest dopuszczalne zaciąganie pożyczek lub udzielanie gwarancji i poręczeń finansowych, w których następstwie państwowy dług publiczny przekroczy 60% wartości rocznego PKB (art. 216 Konstytucji RP). Ponadto w polskiej polityce fiskalnej przyjęto trzy tzw. progi ostrożnościowe, których przekroczenie wymusza podjecie określonych działań. Zatem, gdy wysokość długu publicznego przewyższy:

- 50% PKB – Rada Ministrów jest zobowiązana uchwalić projekt ustawy budżetowej, która zapewni, że relacja deficytu do dochodów budżetu nie będzie wyższa niż analogiczna relacja z bieżącego roku;
- 55% PKB – Rada Ministrów jest zobowiązana do przyjęcia takiego projektu ustawy budżetowej, aby relacja długu publicznego do PKB nie zwiększyła się w porównaniu z rokiem bieżącym;
- 60% PKB – jednostki sektora finansów publicznych tracą prawo do udzielania poręczeń i gwarancji; uchwalona na kolejny rok ustawa budżetowa oraz ustawy budżetów jednostek samorządu terytorialnego nie mogą zawierać deficytu, a Rada Ministrów musi przedstawić program sanacyjny, którego rezultatem będzie obniżenie długu publicznego do poziomu nieprzekraczającego 60% PKB (Jędrzejowicz, Kitala, Wronka 2008).

Należy podkreślić, że taki system dyscyplinujący finanse publiczne nie należy do standardów stosowanych powszechnie w innych krajach.

2. Wpływ globalnej dekoniunktury na poziom deficytu budżetowego

W krajach kandydujących do strefy euro podjęto wiele wstępnych reform związanych z koniecznością wypełnienia kryteriów z Maastricht. Dla państw, w których krajowa polityka makroekonomiczna nie była oceniana jako wiarygodna, kryteria konwergencji pełniły rolę kotwicy nominalnej i stanowiły mechanizm dyscyplinujący w podejmowaniu działań na rzecz restrukturyzacji gospodarek i podejmowania reform instytucjonalnych (Leiner-Killinger i in. 2007). Światowy kryzys gospodarczy i pogarszająca się kondycja wielu gospodarek zmusiły jednak rządy wielu państw do podjęcia działań, które zmniejszają szanse na kontynuację podjętych reform i mogą odsunąć w czasie termin przystąpienia do strefy euro.

W państwach wspólnego obszaru walutowego korzystne uwarunkowania makroekonomiczne towarzyszące realizacji kryteriów konwergencji sprzyjały wzrostowi dochodów, wpływając jednocześnie demotywująco na konieczność podejmowania działań dyscyplinujących sferę wydatków budżetowych. Pomimo wypełnienia kryteriów konwergencji nominalnej, niektóre państwa nie były jednak w stanie w sposób trwały osiągnąć i utrzymać stabilnej pozycji fiskalnej (nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż korzystny wpływ na zmniejszenie obciążeń fiskalnych miały takie zdarzenia o charakterze nadzwyczajnym, jednorazowym, jak skokowe obniżenie kosztów obsługi długu w efekcie spadku stóp długoterminowych czy wysokie przychody z prywatyzacji). Brak zewnętrznego wsparcia instytucjonalnego spowodował, że podjęte wcześniej procesy restrukturyzacji gospodarek zostały zaniechane.

Ogólnoświatowa dekoniunktura sprawiła, że rządy wielu państw Unii podjęły wiele działań stabilizujących, przybierających najczęściej formę kosztownych i obciążających deficyt pakietów fiskalnych zwiększających wydatki publiczne lub redukujące ciężary podatkowe. Źródłem finansowania tej ekspansji fiskalnej był najczęściej wzrost zadłużenia, co w konsekwencji może prowadzić do pogorszenia sytuacji w sferze finansów publicznych, choć całkowita skala tego efektu może być rozłożona w czasie. Początkowo sądzono, że nadzwyczajne fiskalne pakiety antykryzysowe uda się zrównoważyć w okresie 2–3 lat. Obecnie widać jednakże, iż w relacji do poniesionych wydatków ożywienie gospodarcze cechował tak niewielki poziom, że spodziewane wpływy do sektora finansów publicznych jeszcze przez dłuższy czas nie zrównoważą bieżących wydatków. Oznacza to pojawienie się niekorzystnej tendencji powiększania zobowiązań państw w stosunku do przyszłych pokoleń. (Rzeczpospolita 29.09.2009).

W Grecji szacowany we wrześniu 2009 r. deficyt sektora finansów publicznych wynosił 6% PKB, jednakże tuż po wyborach nowy rząd ogłosił, że ostatecznie osiągnie on poziom 12,7% PKB. Rok wcześniej szacunkowy deficyt na poziomie 3,7% PKB wyniósł ostatecznie 7,7% PKB. Prowadzenie przez greckie władze luźnej i nieprzejrzystej polityki budżetowej przyczyniło się do postrzegania tego

kraju jako niewiarygodnego. W efekcie inwestorzy zaczęli wycofywać się z greckiej giełdy, a Grecy ponosić będą większe koszty z tytułu obsługi swojego zadłużenia. Rząd Grecji został zobligowany do przedstawienia szczegółowego 3-letniego planu naprawy finansów publicznych, który ma na celu obniżenie deficytu budżetowego z obecnego poziomu niemal 13% PKB do 3% PKB (Baj 2010). Sytuacja budżetowa, w jakiej znalazła się Grecja, może zagrażać jej narodowej suwerenności – szacuje się bowiem, że dług publiczny tego państwa w 2011 r. może przekroczyć 135% PKB. Oznacza to, że kraj może wpaść w spiralę zadłużenia, a niekorzystne następstwa gospodarczej i fiskalnej sytuacji Grecji jako członka strefy euro mogą być odczuwalne także w innych państwach.

W krajach, w których – inaczej niż w Polsce – nie wprowadzono wewnętrznych mechanizmów dyscyplinujących finanse publiczne, zwiększone wydatki państwa w okresie obecnego kryzysu powiększają skalę ich deficytów. Na koniec 2008 r. we Włoszech zadłużenie ukształtowało się na poziomie 105,8% PKB, Francji 67,4% PKB, a Niemiec 65,9% PKB (Rzeczpospolita 2.11.2009). Deficyt Irlandii wyniósł 6,3% PKB, a prognozowany na 2009 r. – 11%; Francji odpowiednio: 3,2 i 5,4% a Hiszpanii: 3,4 i 6,2%. Opublikowane przez Komisję Europejską w styczniu 2009 r. dane potwierdzają, że przekroczenie deficytu ma charakter stały (Gazeta Wyborcza 17.02.2009).

W październiku 2009 r. liczba państw UE, w których deficyt finansów publicznych przekroczył 3% PKB, zwiększyła się do 20 spośród wszystkich 27 krajów UE (w strefie euro jest to 13 z 16 krajów), co stanowi precedens niespotykany dotąd w ramach wspólnoty. Wśród krajów, w stosunku do których zastosowano nakaz ograniczenia zbyt wysokich deficytów do poziomu unijnego limitu, który wynosi 3% PKB, znalazły się m.in. Austria, Belgia, Czechy, Niemcy, Włochy, Słowacja, Słowenia, Holandia i Portugalia. Niemcy będą musiały zmniejszyć swój deficyt w latach 2011–2013 o ponad 40 mld euro (w 2009 r. deficyt finansów publicznych wyniósł tam 3,9% PKB). Według stanowiska Komisji Europejskiej terminy, w jakich poszczególne kraje mają ograniczyć swoje deficyty prawdopodobnie zostaną wydłużone, jeśli kryzys gospodarczy potrwa dłużej, aż do momentu pojawienia się ożywienia gospodarczego (Gazeta Wyborcza 7.10.2009). Należy zaznaczyć, iż w warunkach, gdy przekroczenie wartości referencyjnej ma charakter wyjątkowy i przejściowy, a w tych kategoriach traktuje się obecny kryzys gospodarczy, a relacja deficytu do PKB oscyluje wokół wartości referencyjnej, procedury unijne dopuszczają możliwość przekroczenia tego poziomu (Raport NBP 1). Takie stanowisko, z jednej strony, może świadczyć o elastyczności unijnej polityki fiskalnej, z drugiej, stanowi jednak ewidentne naruszenie sztywnych reguł zbieżności w zakresie deficytu budżetowego.

Według prognoz Komisji Europejskiej ze stycznia 2009 r., fiskalne kryterium konwergencji może nie zostać wypełnione nie tylko w krajach przygotowujących się do wejścia do strefy euro ale także w państwach które już przyjęły wspólną walutę (tab. 1).

W Polsce od początku okresu transformacji, z wyjątkiem lat 1999 i 2000, poziom deficytu budżetowego przekraczał referencyjne 3% PKB. Biorąc pod uwagę fakt, iż Polska jest tzw. krajem doganiającym, znajdującym się w okresie tzw. beta konwergencji, wysoki deficyt można uznać za uzasadniony. Jest on bowiem pochodną niezbędnych do rozwoju gospodarczego zwiększonych wydatków w obszarach inwestycji publicznych, prywatnych oraz współfinansowanych przez Unię Europejską.

Tabela 1. Wzrost gospodarczy i pozycja fiskalna wybranych państw UE w 2009 r.

Wzrost r/r (%)	Strefa euro	Polska	Słowacja	Czechy	Węgry	Wielka Brytania
Realny PKB	–1,9	2,0	2,7	1,7	–1,6	–2,8
% PKB						
Deficyt budżetowy	–4,0	–3,6	–2,8	–2,5	–2,8	–8,8
Przyrost zadłużenia netto	.	3,5	5,7	0,8	4,0	5,5
Dług publiczny	72,7	47,7	30,0	29,4	73,8	62,6

Źródło: Eurostat Interim Report z dn. 19 stycznia 2009 r.

Obecnie zarówno na tle nowych krajów członkowskich, jak i niektórych krajów strefy euro, sytuację fiskalną Polski można ocenić jako względnie stabilną. Niższy niż w latach wcześniejszych poziom deficytu budżetowego jest w znacznej mierze uwarunkowany korzystnym stanem koniunktury gospodarczej w latach 2003–2008. Pozytywnym zjawiskiem odnotowanym w 2007 r. było ograniczenie deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych do poziomu 1,9% PKB, co w porównaniu z rokiem poprzednim oznaczało spadek aż o 1,8%. Polsce udało się ponadto zahamować występujące do 2003 r. tendencje wzrostowe w zakresie wielkości długu publicznego i tym samym nie dopuścić do przekroczenia progu 60% PKB. W efekcie tych zmian w lipcu 2008 r. Rada Unii Europejskiej uchyliła obowiązujące wobec Polski od 5 lipca 2004 r. procedury nadmiernego deficytu. Jednakże zostały one wznowione w czerwcu 2009 r. (deficyt w 2008 r. wyniósł 3,9% PKB – zgodnie z zaleceniami Polska ma zmniejszyć poziom deficytu finansów publicznych do 3% PKB w 2012 r.

Zaplanowany na 2010 r. deficyt budżetowy na poziomie 51,2 mld PLN jest wyższy od deficytu w 2008 r. (47,2 mld PLN). W opinii ministra finansów, jest to naturalny, opóźniony efekt kryzysu. Taki poziom deficytu uznaje się jednak za bezpieczny, o ile nie spowoduje przekroczenia drugiego pułapu relacji długu publicznego do PKB na poziomie 55%. Ryzyko przekroczenia tego zapisanego w konstytucji progu ostrożnościowego stanie się jednak realne w sytuacji, gdy nie uda się zrealizować prognozowanych wpływów z tytułu prywatyzacji na poziomie 28–29 mld PLN. Przekroczenie przez dług publiczny (całkowite zadłużenie rządu, samorządów i wszystkich jednostek budżetowych w tym ZUS i NFZ) kwoty stanowiącej 55% PKB wiązałoby się z koniecznością radykalnego cięcia wydatków nie-

mających pokrycia w dochodach, czyli powiększyłoby deficyt budżetowy. Wydaje się jednak, że w warunkach gdy wiele krajów boryka się obecnie z problemem wysokiego deficytu budżetowego, blisko 52 mld, deficyt nie powinien negatywnie wpłynąć na wiarygodność Polski na arenie międzynarodowej, o ile nie będzie on początkiem trwałej tendencji. Należy w tym miejscu wspomnieć, że ostrożna polska polityka fiskalna w 2009 r. została doceniona przez międzynarodowe instytucje finansowe i ratingowe.

3. Propozycje zmian

Dla Polski, jako kraju aspirującego do strefy euro, istotne znaczenie mają źródła finansowania wzrostu gospodarczego. Będąc importerem netto kapitału, jesteśmy w znacznym stopniu uzależnieni od jego zewnętrznych źródeł. Stąd zanik płynności na światowych rynkach finansowych może mieć istotny wpływ na perspektywy rozwoju polskiej gospodarki. Przedmiotem szczególnej uwagi rządu powinno być utrzymanie odpowiedniego tempa wzrostu gospodarczego i dbałość o zapewnienie stóp procentowych na poziomie gwarantującym stabilną inflację i utrzymanie tempa wzrostu gospodarczego odpowiadającego potencjałowi gospodarki. Zbyt wysokie tempo wzrostu i towarzysząca mu realna aprecjacja złotego mogą skutkować ustaleniem zbyt niskiego poziomu stóp procentowych i w efekcie zwiększyć ryzyko wzrostu inflacji czy nadmiernej kreacji pieniądza kredytowego, co ostatecznie może wpłynąć niekorzystnie na poziom konkurencyjności polskiej gospodarki. (Raport NBP 2).

Docelowo polska polityka fiskalna powinna bazować na systemie finansów publicznych jako instrumencie umożliwiającym skuteczną stabilizację makroekonomiczną. Warunkiem osiągnięcia takiego stanu wydaje się być wyeliminowanie możliwości doraźnego zwiększania wydatków przy jednoczesnej modyfikacji ich struktury w sposób zapewniający dopływ wydatków prowzrostowych do gospodarki. W długim okresie konieczne jest podjęcie reform strukturalnych, w tym istotne ograniczenie skali wydatków zdeterminowanych (tzw. sztywnych). W stosunku do państw zachodnioeuropejskich polskie wydatki budżetowe charakteryzuje bowiem wyższy udział tych wydatków wynikających ze zobowiązań międzynarodowych (spłata zadłużenia zagranicznego) oraz zobowiązań państwa wobec tzw. sfery budżetowej. Niemożność zredukowania wydatków sztywnych oznacza prowadzenie polityki ograniczania deficytu budżetowego jako konieczność cięć w wydatkach o charakterze prorozwojowym. Systematyczne zwiększanie wydatków sztywnych jest sprzeczne z długookresowymi celami makroekonomicznymi – w kraju, który ma aspiracje rozwojowe, największe grupy nakładów powinny być wydatkowane na inwestycje, badania naukowe oraz stałe podnoszenie kwalifikacji. Jest to rozwiązanie wymagające zmian ustawowych. Być może czas obecnego kryzysu gospodarczego jest właściwym momentem do podjęcia radykal-

nych działań w sferze restrukturyzacji wydatków budżetowych – kryzys mógłby stanowić przekonujące uzasadnienie dla niepopularnych działań rządu. Wydaje się jednak, że takie działania mogą być trudne ze względu na intensywny cykl wyborczy (wybory samorządowe i prezydenckie w 2010 r., i wybory parlamentarne w 2011 r.) Mając jednak na uwadze globalny charakter obecnego kryzysu, należy zaznaczyć, iż przesunięcie w czasie niezbędnych reform może sprawić, że spowolnienie gospodarcze lub recesja mogą mieć głębszy charakter i dłuższy horyzont czasowy. W okresie obecności w ERM II podejmowane działania fiskalne powinny mieć na uwadze realizację poszczególnych kryteriów konwergencji oraz utrzymanie kursu złotego w dopuszczalnym paśmie wahań. Jednocześnie, wypełnienie i trwałe utrzymanie deficytu budżetowego na poziomie nie większym niż 3% PKB będzie w Polsce wymagało znacznego ograniczenia strukturalnego komponentu deficytu (Jędrzejowicz, Kitala i Wronka 2008).

Niezależnie od tempa zmian dynamiki PKB niezbędne jest zatem podjęcie działań prewencyjnych determinujących w najbliższych latach kształt polityki gospodarczej rządu. Bazować powinny one na neutralizowaniu wpływu spowolnienia gospodarczego na finanse publiczne w latach 2009–2011, bezpieczne finansowanie sektora publicznego w sposób ograniczający krótkoterminowe zadłużenie oraz przy zachowaniu 60-procentowego poziomu długu publicznego w relacji do PKB. Wśród proponowanych rozwiązań wymienia się ryzykowne dla stabilności polityki fiskalnej czasowe (na dwa lata) zawieszenie progów ostrożnościowych przy jednoczesnym wprowadzeniu niezbędnych reform oraz rozszerzeniu skali prywatyzacji bez konieczności ograniczania wydatków prorozwojowych, co mogłoby spowolnić proces wzrostu gospodarczego (Rzeczpospolita 2.11.2009), wzrost dochodów niepodatkowych, w tym głównie dywidendy ze spółek kontrolowanych przez Skarb Państwa oraz zwiększenie dochodów unijnych dzięki zamianie zaliczek otrzymanych z Unii Europejskiej na złote (Rzeczpospolita 13.07.2009). Do działań wspierających proces odbudowy stabilizacyjnej funkcji polityki fiskalnej, a tym samym zmniejszenia kosztów uczestnictwa we wspólnym obszarze walutowym, włączyć można również możliwość rozłożenia dochodów ze skumulowanej dywidendy spółek Skarbu Państwa na lata 2009–2010 (rozwiązanie korzystne dla deficytu), rozpoczęcie procesu sprzedaży przez sektor publiczny aktywów oraz uruchomienie intensywnej prywatyzacji w latach 2010–2011, co wpłynie korzystnie na proces zmniejszania potrzeb pożyczkowych budżetu (Rzeczpospolita 17.02.2009).

Zakończenie

Ogólnoświatowa dekoniunktura gospodarcza wpłynęła na pogorszenie sytuacji fiskalnej wielu krajów, w tym państw strefy euro oraz krajów kandydujących. Podjęte przez rządy działania w zakresie delegowania do gospodarki nadzwyczajnych

pakietów finansowych spowodowały w większości przypadków powiększenie deficytów budżetowych. Relatywnie luźna polityka fiskalna sprawiła, że okres stabilizowania gospodarek, wbrew wcześniejszym prognozom, będzie musiał zostać przedłużony. Naruszenie unijnych reguł fiskalnych w zakresie deficytu budżetowego i uelastycznienie polityki fiskalnej wydaje się w świetle bieżących wydarzeń naturalną konsekwencją zakłóceń w gospodarce. Istnienie reguł dyscyplinujących politykę budżetową należy uznać za jak najbardziej zasadne w perspektywie dążenia do zrównoważonego rozwoju gospodarczego.

Bibliografia

Baj L. (2010), *Grecy kolorowali statystyki, teraz mają kłopoty.* http://wyborcza.biz/biznes/1,101562,7449663,Grecy_kolorowali_statystyki__teraz_maja_klopoty.html (dostęp: 13.01.2010).

http://gospodarka.gazeta.pl/gospodarka/1,33181,6286858.html: *KE zapowiada otwarcie procedur nadmiernego deficytu wobec sześciu państw* (dostęp: 17.07.2009).

http://www.rp.pl/artykuł/77262.333260_*W_polskich_finansach_publicznych_łatwojuż_było.html* (dostęp: 13.07.2009).

Jedrzejowicz T., Kitala M., Wronka A. (2008), *Polityka fiskalna w kraju należącym do strefy euro. Wnioski dla Polski*, Narodowy Bank Polski, projekt zrealizowany na potrzeby Raportu nt. pełnego uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej.

Leiner-Killinger N., Pérez V.L., Stiegert R., Vitale G. (2007), *Structural Reforms in EMU and the Role of Monetary Policy. A survey of the literature*, ECB Occasional Paper Series.

Orłowski, W.M. (2004), *Optymalna ścieżka do euro*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.

Raport NBP (1) na temat korzyści i kosztów przystąpienia Polski do strefy euro, Warszawa luty 2004.

Raport NBP (2) na temat pełnego uczestnictwa Rzeczpospolitej Polskiej w trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej, Warszawa 2009.

Rzeczpospolita: *Długi wymykają się spod kontroli. Państwa Unii zadłużone po uszy. Polska też.* 29.09.2009.

http://wyborcza.biz/biznes/1,101562,7119849,KE__Kolejne_9_krajow_z_nadmiernym_deficytem.html [dostęp: 7.10.2009].

http://www.tvn24.pl/0,1626755,0,1rzad-chce-wyciagnac-bezpiecznik-znbspbudzetu, wiadomość.html Rzeczpospolita: *Progi ostrożnościowe mogą być zawieszone* 2.11.2009.

ACHIEVEMENT OF CONVERGENT CRITERION OF BUDGET DEFICIT IN CRISIS CIRCUMSTANCES

Summary

The object of this output is an analysis and estimation of changes in budget deficit in Poland with perspective of entering European Union as a monetary member.

The author assumed the realization of convergent criterion of budget deficit and changes in fiscal policy related to global crisis appearance as the most important conditions of analyzed subject. Research methods adapted are: description analysis and statistical data analysis.

The minimum quantities of budget deficit In Poland as the country that aspires to become EU member, are defined by specified fiscal rules. They are among the others: convergent criterion of budget deficit and safety thresholds that are defined In Constitution of RP. Such system for public finances is not the standard applied commonly by Rother countries. That is why in face of global crisis the goverments of many countries straightened their public finances too hard in order to stimulate the national markets.

For countries candidates it means nothing more but further delays to become EU monetary members.